

Nalunaqtuliqinikkut Ihivriurutit Laisikkut Uuktuutit Iqaijangnikkut/Avatiliqinirmun Nalunaqtuliqinirmun Ihivriurutit

3.1. Ajurnaittumik Uqauhikkut Havaakhap Naunaijautait

Havauhikhaq Atinga

Nunap qiqumaninga nunalu aallanngurningit hivuraani Kiilliniq qigiqdami, Nunavunmi.

Hivulliq Uuktuqtup Atia unalu Ilauqatigiingnikkut

Stephanie Coulombe, Ukiuqtaqtumi Qauhimayatuqat Kanatami

David Didier, Université du Québec à Rimouski, Kanata

Frédéric Bouchard, Ilinniavijuangat Université de Sherbrooke

Gwenaëlle Chaillou, Université du Québec à Rimouski, Kanata

Kangiqhidjutit uvvalu tikinnahuarutit

Una havauhikhaq ihumagilluaqtait naunaijainiq naunaijariamilu aallanngurningit nunap qiqumania Iqaluktuuttiami unalu qablunaat nunagijangani Kiilliniq Qikiqtaq. Qakunguraikpan, hivutunikharnik ilaujukharnik aallanik avatiliqinikkut aallatqiingujut, ikajuutigijaangat ihuaqtumik ilittuqhajaangat qanuq aallannguqtiqhimajut nunap qiqumaninga avatingnilu avatingniittunik auladjutikharnik hulaqutingit avatiptingnun. Taamna havaakhaq ilauqaqtuq tamangnik naittumik atuqtaujukharnik ihivriudjutikharnik hivutunirmiglu munaridjutikharnik, katitirijaangat naunairutikharnik qaffiujunik ukiunganik naunaijaangat aallannguqtiqhimajunik nunap qiqumaninga, tahiit, hinaanilu avatingit. Una hivitujumik naunaijaut ikajuutauniaqtuq kangiqhijaaptingni qanuq nunap qiqumaninga, tahiit hinaanilu, ikajuqpakhugit nunaliinnit nunamingni aviktuqhimajumilu hungiutijaangani hapkua atadjutiqaqtut avatiingnun aallannguqtirutit. Pidjuttaulluaqtut havaakhami ukuangujut:

- Naunaijaqhugit nunap qiqumaninga qanuriningit, uunarninga hikulu iluaniitut.
- Munariblugit aallannguqtirningit nunani, tahamuunalluaq hinaani.
- Ihivriuqhugit qanuq nunap qiqumaninga auktuqpallianinga akturinaqtaqtuq haniani tattitit kuukkallu, imailu nakuuninganik.
- Qiniqhugit hivitujumik-kigliqaqtut tahiit pivallianiit.
- Ihivriuqhugit pujuit mahaktiqaqpallianirmut hinaani nunap qiqumaninga hulaqutingillu avatiptingnun.
- Atuqhugit Nalunaqhiijut Uumajunit Timip Iluani pigiarutinik ilittuqhagianganik aallanngurninginik nunami uumajuit takukhaunginnaqtut qinngutilingnit.

Ilittuqhainiq uumunnga naunaijainiq

Ukiuqtaqtumi aallannguqpalliatilugit, una havaaq naunaijarniaqquq aallanngurninginik nunap qiqumaningani qanuriningini nunalu aulavalianinginik, ihivriuqtilugit qanuq ukua aallanngurningit akturninginik haniani tattitit hinaanilu imait. Havaqatigiittiaqhugit nunamingni nunallaat, ihivriurutit havakhimalugit hivitujumik-kikliqaqtut naunaijautit naunaijarianganik qanuriningit uvvalu ikajurlutik

nunallaat kangiqhidjutiaqtunik ihumaliuriangani. Nalvaaqtauhimajut ikajuutauniaqtut anginiqharmik akhuurutunik uqautigijaangani hilap aalanguqtirniranun, ikajurlugit nunallaat hungiutidjutait, uvvalu maligakhat ihumaliurutit avatiinun munaridjutit uvvalu nunamik aturningit tamarnit aviktuqhimajumi uvvalu kanatami aktilaangitigut. Una ihivriudjutikhaq tuniniaqtuq akhuurnaqtunik naunairutikharnik hivutuniraalungmik upalungairutikharnik taimaa Ukiuktaqtuni avataini aullalirumik.

Maniqqami Ilittuqhajut Naunaipkutit

Maniqqami ilittuqhainiq Iqaluktuuttiami atulirniaqtuq amihunik pulaaqtunik ukiumi. Qiqaijaluarvingmi, malruk-havainirni pulaarniq turaaqhimaniaqtuq ilitturipkaidjutunik katitirnik, ihuaqhainikkut tamajanik, miitigatigilugillu nunallaani paannarijait. Taamna aturniqpaaq hilami havaat pijat atuqpaktukhat malrurnik tatqiqhiutini taaffumunga Taaqhivalirvia Niqiliqiviglu, talvalluaq qaujiharnik havaqatigit havakhimajut qaliriiktumik pivikhat. Ukiakhami, havaqatigiiktut havaqatiginaqtait nunamingni havaqatigiiktut atuqtakhanik munaqhidjutikhanik imaalu nakuuhidjunik ingilrutikhainnik ingilrutit aullaqtitaujut imarmik. Kingulliik malruk-havainiik aullarniq ukiumi turaaqhimaniaqtut uqautiginikkut hivuani paqitatik uvvalu uqautigilugit hivunngani upalungaijautit.

Qaujiharnikkut Qanuriliurutikhat ukualu Nunallaani Ilaupkainikkut

2025-mi, maniqqami ilittuqhainikkut ihumagijaqarniaqtuq amirininganik avataujumik aallanngurninginik Iqaluktuuttiami inikhami. Ihivriurutit pidjutiqangniaqtut havaqatigiingnirmun nunamingni havaqatigiit katitiriangini naunaijautit qiqumaniitigut qanuriningit uvvalu nunat uumajuit timingnit ilitturnaqtut qinngulingnikkut, nunap aallannguqtirnit, nunap imap aulania uvvalu imap qanurinnia. Hulilukaarutilluat ilaujut atuqhugit tupajut, pikasiut, uvvalu piksat naunaijaqhimalugit aallannguqtirningit qakugunngugaangat, imaatun hinaani nungutiqpallianiq, nunap hituarninga uvvalu nunap hinaini, imaalu qanuriningit tagiup hikuit uvvalu hinait imait. Nuna imaijautitlu uuktuutit katitiqtauniaqtut naunaijailutik nunap qiqumaninganik, aallangurniit uumajuit timingnit ilitturnaqtut qinngulingnikkut nunap qiqumaninga mahaktiqqata, nunap iluani imanga, unalu imaup qanurinngingit iluani nunap kuukkallu. Ilaunngittut pigiarutit ikajuutauniaqtut nunaujami qanurininginik qaangani, uvvalu mihingnautit iliuraqtauniaqtut imangmi munarijaangani imap aktilaangit, ulipkaaringit, uvvalu tadjia nakuutqijamik kangiqhijaangani pidjutaajut akhaluutitunngikkut hinaani aallanguqtigniit haniani Ikirahap Ikinngani. Hapkua atuqtaujut iliuraqtauniaqtut hinaanit uvvalu tarjup natqani, maligakhanik nunamingnit ilingniinin, uvvalu utiqtitauniaqtut ukiakhami hivuani hikup.

Uqautiginikkut Ihivriurutit Qanuriningit

Ihivriurutit paqitatik uqautauniaqtut nunallaatigut tuhaqtidjutini, katimadjutini, katimadjutinilu nunamingni katimajiit, ilaujut Anguniaqtit Katimajiit (HTO) ukualu Haamlat katimayiit, atuqtilugu ihivriurutit pulaaqtaqtut. Katimaqatigivakhimajait Nunavut Kavamangit havagviit, taimaittutun Hilaup Aallannguqtirninga Havagviat unalu Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautikkut, naunaijainiaqtun nalvaaqhimajut atuqtauvakhimajut ilitturipkaijaangat atugakhangit ihumaliurutikharniglu. Ikajurnikkut tamajat, ilaujullu, makpiraannguat, titiraujaqhimajut, piksasuuqhimajunilu, ikajurniaqtait pidjutainnik pijaarnikkut amigaitqijaujunun inungnut. Hivuani nalvaaqtait uqautauniaqtut katimatillutik, ukiuq tamaat nutaat titiqqatigun pivikhaqatitaugumik katimadjutikkut qaritaujakkullu. Naunaitkutat inungnut hailipkaktuahunngujut qaritaujakkut tutquumaviinnit tukhiqtaugumigluuniit.